

Nr 998

Av fru **Ryding m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 29, angående särskilt stöd åt äldre arbetslösa m.m.*

(Lika lydande med motion nr 774 i Första kammaren)

Med proposition nr 29 har en del av de äldre arbetstagarnas problem speciellt uppmärksamats i och med att man föreslagit ett särskilt kontantstöd till dessa liksom också förbättringar av de erkända arbetslöshetskassornas bestämmelser och till dem utgående statsbidrag.

Vi noterar vad departementschefen påpekar, nämligen att förslaget avser *temporära* åtgärder i avvaktan på resultatet av den pågående KSA-utredningen. Förslagen i propositionerna lämnar visserligen de äldre arbetslösa en viss garanterad försörjning men löser långtifrån ens de flesta av problemen för dem.

Även om vi ställer oss positiva till initiativet i nuvarande läge, vill vi dock redan nu ställa en del av de viktigare frågorna i detta sammanhang under diskussion.

Av största vikt är vad bl. a. TCO med skärpa understrukit i sina yttranden, nämligen att detta äldre-stöd under inga förhållanden får leda till att företagen i ökad omfattning avskedar den äldre arbetskraften med hänsyn till att den nu skall få sin försörjning någorlunda tryggad genom detta stöd. Departementschefen säger i proposition nr 29 att han är införstådd med risken för detta och att han har sin uppmärksamhet riktad på ev. dylika tendenser. För vår del tror vi inte att det är tillräckligt med enbart denna uppmärksamhet utan andra åtgärder måste övervägas. Röster har redan förekommit som talar om att man inom en del av näringslivet betraktar detta äldre-stöd som en socialt motiverad förtidspension. Man måste därför finna vägar så att ansvarskänslan för de äldre icke ytterligare avtar och svårigheterna för dessas nyanställning inte trappas upp. Här kan komma in i bilden nödvändigheten av att ålägga företagen att första halvåret eller ev. längre själva få svara för kostnaderna för omställningsbidraget. Detta skulle enligt vår uppfattning kunna medverka till en större försiktighet vid avskedande av den äldre arbetskraften.

I detta sammanhang vill vi erinra om att vi tidigare i år inlämnat motion II: 515, i vilken vi utförligt motiverar nödvändigheten av att genom ett lagfäst skydd ge de äldre en tryggare arbetsanställning.

Departementschefen framhåller också i proposition nr 29 att det föreslagna kontantstödet skall vara ett skydd under en omställningstid och att de som erhåller detta skall stå till arbetsmarknadens förfogande och snarast möjligt beredas anställning. Detta låter bra vid genomläsning, men om man följer upp problemet på den praktiska sidan visar det sig inte vara så enkelt. Vi vill först i detta sammanhang hänvisa till en annan av oss i år tidigare inlämnad motion II: 882 och I: 693, där vi tar upp bl. a. frågan om rätten att välja arbete. För en äldre arbetssökande kan lättare än för andra uppstå den situationen, att man av arbetsförmedlingen hänvisas ett arbete som inte är passande för den arbetslöse, som medför stark lönereduktion jämfört med tidigare arbetsinkomster, som är förlagt till annan ort, som vederbörande inte har möjligheter att flytta till, o. s. v. I sådana fall ter det sig uppenbart att också den äldre arbetskraften bör avböja erbjudet arbete, men att då automatiskt omställningsstödet skulle upphöra vore helt oriktigt. I sådana fall måste, som vi utförligt motiverat i vår sistnämnda motion, den lokala fackliga organisationen beredas möjlighet att delta i förhandling om arbetsanvisning. Hur denna fråga skall lösas för dem, som icke tillhör någon facklig organisation, bör också beaktas.

Vi vill än en gång understryka nödvändigheten av något slags skydd för avböjande av erbjudet olämpligt arbete. Denna fråga har också samband med ansträngningarna att lösa låglöneproblemet. Arbetsgivarna får icke här genom de speciella svårigheterna som uppstått för den äldre arbetskraften ges tillfälle att rekrytera lågavlönade arbetare.

Under KSA-utredningens fortsatta arbete måste också ägnas största uppmärksamhet åt en samordning med sjukförsäkring, pension och ATP-bestämmelser.

Beträffande pensionen måste särskilt uppmärksammas, att om arbetsförmågan icke är varaktigt nedsatt och således kan leda till förtids- eller sjukpension, kan ålderspension beviljas vid 63 års ålder men då med ogynnsamma kvarvarande reduceringsregler. För flertalet torde dock nu föreslagna omställningsbidrag bli fördelaktigare än pension. De som får omställningsbidrag står visserligen till arbetsmarknadens förfogande, men denna fördel får icke bli endast en formalitet. Verkligt allvarliga åtgärder måste vidtas från samhällets sida — inte minst genom att låta statliga och kommunala organ bli föredömliga exempel — så att man skapar realistiska möjligheter för arbetstillfällen åt denna åldersgrupp.

I fråga om sjukpenningförsäkringen gäller den praxis, att arbetslöshet upp till 6 månader icke medför ändring av sjukpenningklassen. Vid oförvållad arbetslöshet — där vederbörande står till arbetsmarknadens förfogande — kvarstår rätten till sjukpenning så länge sjukförsäkringsavgiften erlagges. Men om den enskildes arbetsförmåga bedöms ha upphört på grund av ålder, sjukdom e. d. kan frågan om sjukpenningförsäkringens upphä-

vande aktualiseras. Det finns därför risk för att äldre arbetstagare, som inte kan erhålla förvärvsarbete inom rimlig tid efter fyllda 60 år, kan bli aktuella för en sådan omprövning, och resultatet kan bli att han icke längre blir sjukpenningberättigad. Detta är en allvarlig fråga som måste tas upp till en noggrann prövning.

Vi anser nu föreslaget omställningsstöd vara en provisorisk stödform i avvaktan på att utredningen lägger fram definitiva förslag. Vi avstår därför i dag att yrka på att frågan om värdebeständigheten omedelbart löses, men vi vill starkt poängtera att denna viktiga fråga också måste få en godtagbar lösning.

Med hänvisning till vad vi ovan anfört hemställes,

att riksdagen med godkännande av proposition nr 29 förordar att de av oss i motionen framförda synpunkterna beaktas av KSA-utredningen vid det fortsatta utredningsarbetet.

Stockholm den 12 mars 1968

Gunvor Ryding (vpk)   Axel Jansson (vpk)   Gustav Lorentzon (vpk)
Eivor Marklund (vpk)   C. H. Hermansson (vpk)
